

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglas po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Delavci in Slomšekovi prazniki.

Slovenski narod se pripravlja na svoje posebne praznike, ki nosijo ime Slomšekovi prazniki. Ob teh dnevih bomo v Mariboru spoznavali Slomška, njegove nauke, njegov svetniški vzgled in bomo molili v ta namen, da bi Bog poveljal Slomška na oltar.

Delavci ne moremo stati ob takih praznikih ob strani. Te dni mora biti za nas vse velik praznik. Zato nujno predlagamo, da ta dan stojijo tovarne, da se bomo mogli udeležiti vseh slovesnosti v Mariboru, da nam tovarne to omogočijo s tem, da nam ta dan priznajo kot plačan praznik, da s tem pokažejo lastniki tovarn, da priznavajo našo versko prepričanje, da ga spoštujejo in da nam dajejo možnost manifestirati za njega.

Delavci vemo, kaj je bil Slomšek. On ni le učil kot verski voditelj svojega naroda, on ga je vzgajal tudi za vsakdanje življenje. Njegovo delo je bilo usmerjeno tudi v to, da bi bili ljudje tudi tu na zemlji srečni. Koliko lepih nauk je dal v tem oziru. Kako je skušal vplivati na to, da bi ljudje zopet spoznali ono rožico, ki v našem srcu spi, ki se imenuje srčna zadovoljnost. Te zadovoljnosti ni več v krogih delodajalcev, niso zadovoljni nikdar z dobičkom, nemir in pohlep po vedno večjem dobičku jih je zapeljal do skrajnega izžemanja delavcev. S tem pa so zanesli nezadovoljnost tudi v delavske kroge. Marsikdaj se nekateri delodajalci čudijo, kako to, da delavci niso več zadovoljni. Nikdar pa se niso še vprašali, kako to, da sami niso več zadovoljni kakor so bili delodajalci v nekdanjih časih? Nikdar se niso vprašali, kdo je vzrok nezadovoljstva med delavstvom? Vedno mislijo, da se je le delavec izpremenil, da je le on vedno nenasiten in nezadovoljen. Dejansko si pa delavec ničesar tako ne želi, kakor tega, da bi lahko mirno zapel Slomškovo melodijo: Srčne zadovoljnosti.

Da bi v naš narod prišel zopet smisel prave srčne zadovoljnosti, pravega veselja razpoloženja, kakor ga je želela narodu dobra in blaga duša Slomškova, zato so tudi ti prazniki. In ta namen praznikov mi pozdravljamo, zaradi tega namena je prav, da posebno delavci sodelujemo pri slavnostih teh praznikov. Našli bomo skrivnost, ki je danes mnogi ne poznajo, skrivnost srčne zadovoljnosti.

Katoliški delavci verujemo tudi v to, da Slomšek bedi nad slovenskim narodom, da bedi tudi nad slovenskim delavcem, kakor je v svoji oporoki sam zagotovil. Verujemo, da je njegova priprošnja pri Bogu mogočna. V svojih težavah se bomo obračali tudi mi do njega in ga prosili, da naj da svojega duha srčne zadovoljnosti delodajalcem, da prenehajo z izžemanjem delavstva, da naj jim da duha bratstva in sočustvovanja do delavcev kot do soljudi. Svoje težave mu bomo izročali, da nam pomaga kakor je že pomagal tolikim, ki so se mu priporočili. Kdor nima vere, ne doseže ničesar, kdor veruje, bo dosegel. To velja tudi za nas delavce. Zato verujemo v Slomškovo svetost, zato sodelujemo z molitvami in žrtvami pri tem, da bo ta njegova svetost tudi poveljana pred vsem svetom, zato se mu tudi priporočamo. Posebno mu priporočimo naše katoliške delavske organizacije, da bi v slogi zacvetele, da bi v delu uspele, da bi v boju zmagovale, da bi ravno one delavstvo vodile v boljšo bodočnost!

Kongres JRZ v Belgradu.

Za binkošne praznike se je vršil v Belgradu vsedržavni kongres JRZ. Prisostvovalo mu je okrog 1000 oseb, med njimi 372 delegatov s 518 pooblastili. Zbor je otvoril predsednik vlade dr. Stojadinović, ki je imel pomemben govor o programu JRZ in o zunanji politiki. V svojem govoru se je dotaknil vseh perečih notranjepolitičnih in gospodarskih vprašanj. Razvijal je ves program JRZ, ki obsega v svojih osnovah zagotovilo enakopravnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov. In ta enakopravnost se bo začela tudi v praksi izvajati. Predvsem bo naloga bodočega dela, urediti hrvaško vprašanje. V programu naglašeno načelo samouprave je politični ideal stranke in državne uprave, ki se bo izvedel v vseh podrobnostih. JRZ je za ustavno in parlamentarno ureditev države v demokratskem duhu. Že sedaj je vlada omogočila svoboden razvoj političnega življenja. S pametnim gospodarstvom se bo zagotovila tudi dvig blaginje vsega ljudstva v državi. Vprašanje kmečkih dolgov, vprašanje nerazmerja cen med agrarnimi in industrijskimi produkti in vprašanje kmečkih kreditov se bo uredilo. Gospodarski program stranke predvideva tudi skrb za koristi delavstva, za njegovo socialno zaščito in zavarovanje. Na ta način se bo doseglo, da se bodo razvijale vse gospodarske vrste prebivalstva v harmonično celoto.

»Namen velikih javnih del, ki smo jih začeli v vseh krajih naše države v tolikšnem obsegu, kakor jih doslej ni bilo, ni samo ta, da dvignemo gospodarsko blaginjo dežele, temveč da obenem pobijamo tudi največje zlo, ki pritiska na naše delovno ljudstvo, namreč: brezposelnost. Da damo kruha in zaslužka tistim poštenim državljanom naše države, ki bi radi delali, ki pa tega doslej brez lastne krivde niso mogli storiti, da bi namreč v znoju svojega obraza zaslužili svoj vsakdanji kruh zase in za svojo lačno družino. Že doslej objavljeni statistični podatki o znižanju števila brezposelnih in o zaposlitvi delovnih sil pri javnih delih so

najlepši dokaz stalnega in resničnega prizadevanja v korist delovnega ljudstva.

Cilj zunanje politike naše stranke je: ohraniti mir in mirovne pogodbe, kakor tudi zavarovati dobre in prijateljske stike s sosedi in z vsemi drugimi državami, s skupnimi prizadevanji, delati za zavarovanje neodvisnosti in integritete naše države. V praktični izvedbi se mora to naše delo opirati na obstoječe mirovne pogodbe v okviru Zveze narodov.

Zveza narodov pa danes po drugi strani prav tako ne sme biti za nas edina opora. Mi imamo zaveznike v Mali zvezi in Balkanski zvezi. To je pet držav s 70 milijoni prebivalcev. Diplomatski sestanki, ki so bili nedavno tega v Belgradu, so pokazali, da našo državo v Evropi čislajo in da iščejo njeno prijateljstvo.

Naša politika je miroljubna. Želimo si miru, ker vemo, kaj pomeni vojna. Ne zahtevamo ničesar drugega, nočemo pa dati niti pedi naše zemlje, ki nam po vseh zemeljskih in nebeških zakonih pripada.

Za dr. Stojadinovičem so govorili še drugi govorniki, med njimi naš minister dr. Miha Krek.

Kongres se je v torek dne 2. junija nadaljeval in zaključil. Izvolil se je ožji glavni odbor, v katerem so kot predsednik dr. Milan Stojadinović, prvi podpredsednik dr. Anton Korošec, drugi podpredsednik dr. Spaho. Člani so pa: dr. Šefkija Behmen, dr. Dušan Davidović, dr. Vasilje Janjič, Gjura Janković, Ugrin Joksimović, dr. Franc Klar, dr. Miha Krek, dr. Franc Kulovec, dr. Dušan Letica, dr. Mile Miškulin, dr. Niko Novaković, Ljubomir Pantić, Jurija Pozderac, Franc Smodej, Svetozar Stanković, Svetovid Stanković, Dobrivoj Stošović, Dušan Trifković, Stevan Čirić, Hadži Hasanović Useir, Dragiša Cvetković in Bojko Cvrkić.

Zaključni govor je imel zopet dr. Milan Stojadinović, ki je med drugim najavil, da se bodo v kratkem vršile občinske volitve, na katerih bo novoorganizirana stranka JRZ prvič preiskusila svojo silo.

Položaj gradbenega delavstva.

Stavbni delavci v Ljubljani v stavki.

Od 22. maja so trajala v Ljubljani pogajanja med stavbnim delavstvom in podjetniki. O teh pogajanjih in o položaju delavstva iz gradbene stroke smo že v zadnji »Delav. fronti« obširneje poročali. Sedaj so se pogajanja razbila in v torek je delavstvo začelo stavkati. Zadnja pogajanja so se vršila v soboto pred Binkošti. Delavstvo je nekoliko popustilo. Zahtevali so do 1. avgusta za nekvalificirano delavstvo v mestu 3.23 Din na uro, na deželi 3 Din, za kvalificirano pa 5 Din v mestu, na deželi pa 4.75 Din. Podjetniki so ponujali samo 2.75 Din, za pomožno delavstvo, 4.75, kvečjemu 5 Din za kvalificirano delavstvo ter niso odnehali od svojih zahtev. Zaradi tega so delavci začeli s štrajkom ter obenem napravili sklep, da vztrajajo pri svojih prvotnih zahtevah, to je: kolektivna pogodba in mezde za pomožne delavce Din 4 do 4.50, za kvalificirane pa Din 6.50 in 7.50 na uro. Na sestanku, na katerem je bil sklenjen štrajk, je bila sprejeta tudi resolucija, v kateri se ugotavlja:

Stavbno delavstvo je med akcijo za izboljšanje svojega položaja storilo vse, da se mezdni spor, med delavstvom in podjetniki reši mirno. Upoštevajoč resne razmere našega gospodarstva, je delavstvo zahtevalo samo toliko, da si ohrani golo življenje. Gradbeni podjetniki pa so odbili upravičene zahteve delavstva iz razloga, da ne morejo izboljšati mezd kakor zahteva delavstvo, češ da država in samouprava same potiskajo mezde navzdol, kar se posebno občuti pri javnih delih. Zato delavstvo apelira na ban. upravo, da ukrene vse potrebno, da se zagotove de-

lavstvu mezde, ki mu bodo omogočile človeka dostojno življenje. S tako nizkimi mezdami, ki jih prejema delavstvo pri javnih delih, ne more ne živeti in ne umreti.

Delavstvo si je izvolilo tudi svoj stavkovni odbor s predsednikom F. Pohorjem na čelu. Ta odbor deluje v Delavski zbornici. Na vseh stavbah je delavstvo postavilo straže. Stavka je popolna. Delavstvo je složno, odločno in mirno. Podružnica Zveze stavbnega delavstva v Ljubljani šteje 1600 članov, stavbnega delavstva v Ljubljani in okolici je baje 2500. V naši banovini je okrog 5 do 6.000 zaposlenih stavbnih delavcev.

Delavci v Belgradu delno uspeli.

V Belgradu so se pretekli teden nadaljevala pogajanja za sporazum med gradbenimi delavci in podjetniki. Minister za socialno politiko Cvetković se je osebno trudil, da bi prišlo do sporazuma. V inspekciji dela je bila sklenjena kolektivna pogodba: Delovni čas znaša 10 ur od 7. do 12. in od 13. do 18. vsakega delovnega dne, v soboto pa 10 ur in sicer od 7.—12. in od 13.—16. Nočno delo se plača s 100% poviškom. Nadurno delo se lahko vrši samo od 18. do 20. ure in sicer samo pri betoniranju ter se plača s 50% poviškom. Ob nedeljah in praznikih se ne dela. Minimalne plače znašajo za nekvalificirano osebo 2.60, za kvalificirano 4.40 Din na uro. Te mezde veljajo do 1. septembra, potem pa se poviša mezza za nekvalificirane na 3, za kvalificirane za 5.50 Din na uro. Onim delavcem, ki so imeli sedaj višje mezde, kakor so v novi pogodbi določene, ostanejo dosedanje mezde in se ne smejo znižati.

Svoboda — enakost — bratstvo.

Ko so pred stoletjem v Franciji vrgli med ubogo do skrajnosti izrabljeno delavstvo geslo: Svoboda, enakost, bratstvo, je takoj vzplamtela vsa Francija. Prej zatirano in poniževano ljudstvo se je hlastno oprijelo lepo zvonečih gesel. Svoboda je zaražala svoj krvavi ples ter pomandrala pod svojimi nogami vse. Med tem, ko je enemu dovoljevala vse — tudi najgrše zločine —, je pa drugemu kratila celo pravico — živeti! Pokazalo se je, da je neomejena svoboda največja nesreča, ki vzbudi v človeku najpodernejše strasti. Povsem razumljivo je, da je francosko ljudstvo z največjim navdušenjem pozdravljalo Napoleona, ki se je oklical za francoskega cesarja in storil tej svobodi konec in vzpostavil red. Ob času ruske revolucije je v očigled poličnim bojem vzklila preprosta stara ženica: »Moj Bog, kedaj bo te proklete svobode konec!«

Ako se je torej popolna svoboda (vsaj tako se z gotove strani vedno zahteva) izkazala kot največja nesreča, ki je rodila neizmerno gorja, pa se je pokazalo, da z enakostjo tudi pri marksistih ni nič. Pametni so postali po revoluciji dostikrat še pametnejši, izmodrile so jih namreč strašne izkušnje; a na drugi strani so postali neumni še bolj neumni, ker so jih strasti popolnoma premagale. Lepa ženska je imela prednost pred manj lepo tudi pri najbolj zagrizenem revolucionarcu. Kako bi tudi bili vsi enaki, ko pa je Bog ustvaril ljudi s tako različnimi svojstvi in zmognostmi. Geslo o bratstvu je v ustih marksistov strašna ironija in zasmeh, kako naj drugače imenujemo početje ko n. pr. nahujskana druhal napade in zažge to ali ono hišo, samostan ali cerkev, v kateri je toliko povsem nedolžnih ljudi, ki v dimu in ognju umirajo, druhal pa se v blaznem veselju poljublja in brati med seboj.

Vendar mi bo kdo oporekal, češ, tako je samo ob revoluciji. Res, po zmagi revolucije se je n. pr. v Rusiji precej predurčilo. Ako si se ob revoluciji lahko še zapravljali in se branili, pa to potem ni bilo več mogoče, ker so imeli boljševiki že vso moč in oblast. In ravno to so boljševiki do dobra izrabili. O tem pričajo celi okraji, ki so bili po kazenskih ekspedicijah požgani in nešteti grobovi onih, katere je postrelila zloglasna čeka. Vse to se je godilo v imenu revolucije in svobode in bratstva.

Tudi danes ni drugače! O tem se je treba le prepričati. Ne moremo se ogrevati za taka lažniva gesla. Imamo svoja. So sicer manj vabljiva, a za človeško družbo in posameznika neprimerno koristnejša. Naše geslo bodi: Vse za Boga in bližnjega. Vravnamo naša dejanja in nehanja v tem smislu! Preoblikujmo človeško družbo, osvobodimo jo škodljivega liberalnega naziranja in obvarujemo jo škodljivih vplivov komunizma in fašizma! Začnimo pri sebi! Ko smo to storili, smo storili mnogo. To je pa tudi najmanj, kar moramo storiti, ker v tem je naša bodočnost in ne v krvavih preobratih. Junaki dela, strmino vrste, bodimo tudi junaki volje in duha. Naš čas je tu. Na mejniku zgodovine smo, katera nas bo blagoslavljal, ako bomo storili svojo dolžnost, ali pa preklinjala, če bomo križem rok gledali, kako naš nasprotnik zavzema postojanke, katere bi morale biti naše. Okrožnice papeža Leona XIII. Rerum novarum in Pija XI. »Quadragesimo anno« so naš zakonik. Vsak delavec ju mora poznati.

Tovariši, usmilimo se sami sebe in svojega bednega stanja, pomagajmo si sami v ponosni zavesti, da ustvarjamo nov vek pravice in medsebojne ljubezni, pri tem pa znajmo, da ni stvar v tem, koliko je kateri storil, temveč v tem, v koliko si je kateri prizadeval.

Florjan Lindič, delavec.

Delavci!

udeležite se 25. in 29. junija t. l. Slomšekovi praznikov v Mariboru.

Taki fondi bi socijalistom dišali!

Na drugem mestu poročamo o velikopotezni socijalni akciji za starostno zavarovanje delavstva, ki jo je začela izvajati mariborska tvornica J. Hutter in dr. Zanimivo je ozadje borb, ki so jih započeli mariborski marksisti, da bi dobili upravo tega fonda v svoje roke. Že pred nekaj meseci se je v tovarni razglasilo, da se bo ustanovilo »Društvo za starostno preskrbo delavcev« ter so se obenem objavile glavne točke pravil. Med drugim tudi to, da prispevajo delavci v fond od svojega zaslužka 5%, ravno toliko svoto, kakor jo zberejo delavci, pa da v fond tovarna. Zato si pa vodstvo tvornice izgovori pravico, da imenuje polovico članov upravnega odbora in še predsednika, tako da ima v vodstvu odločujočo besedo.

Socijalistom to ni bilo po godu. Napeli so vse sile, hujskali delavstvo in poskušali, da ga organizirajo tako, da na ta predlog tovarne ne pristane. Skoraj bi se jim bilo to posrečilo in potem najbrže tudi iz vsega lepega načrta ne bi bilo nič, ker tovarna pač ne bi hotela, da izroči v upravo socijalistom tako ogromne svote denarja. Sele ko je tovarna zagrozila najhujšim hujskanjem, da bo izvajala posledice, so utihnili. Vsekakor pa je ta primer značilen za pohlepnost socijalistov, ki so hoteli dobiti pod svojo kontrolo ves fond, da bi potem z njim gospodarili po mili volji, brez ozira na ostalo delavstvo. Tako pa je sedaj z odločnim nastopom tovarne zagotovljena nepristranost v gospodarstvu s fondom.

Politične vesti.

Sestanek vladarjev Male antante, ki se vrši te dni v Bukarešti, vzbuja v mednarodnih političnih krogih največjo pozornost. Sestanka se udeležujejo: naš knez-naměstnik princ Pavle, romunski kralj Karol in čehoslovaški predsednik dr. Ed. Beneš.

Schuschnigg v Italiji. Avstrijski kancler je nenadoma odpotoval v Italijo. V četrtek in petek se je v okolici Bologne sestal z Mussolinijem. Njegov obisk v Italiji spravlja v zvezo s poskusi, da bi pridobil Mussolinija za restavracijo Habsburžanov in da bi preprečil preozko prijateljstvo med Italijo in Nemčijo, s katerim bi bila najbolj prizadeta Avstrija.

Prva rekrutacija v Avstriji bo v kratkem razglašena. Pod orožje bo pozvanih 15.000 mladeničev letnika 1915.

Göring namerava obiskati Belgrad, kjer bo imel važne politične razgovore z našimi državniki. Potem bo šel na oddih na naše Primorje.

Deset let predsednik Poljske. Predsednik poljske republike dr. Ignacij Mościcki je praznoval te dni 10letnico svojega predsednikovanja. Bil je poprej vseučiliški profesor ter sodelavec pokojnega Pilsudskega.

Nova francoska vlada je bila sestavljena v četrtek. Predsedstvo vlade je prevzel Leon Blum, ki je sestavil svoje ministristvo iz socijalistov in socijalnih radikalov. Kljub temu, da so prišli socijalisti na vlado, pa divjajo po Franciji ogromne stavke. Nad 100.000 delavcev štrajka. Stavkujoči so zasedli že 200 tovarn in se pripravljajo celo generalna stavka. To bo kaj žalosten uvod v socialistično dobo, ki je zavladovala na Francoskem. Stavke vpirajo Blumovi dični zavezniki komunisti, da bi novemu predsedniku vlade že sedaj pokazali, kaj ga čaka, če se jim ne bo v vsem pokoraval.

Belgijsko vlado sestavlja socialist Vandervelde. Nagovarja tudi voditelja katoliške stranke Zeelanda, da bi stopil v njegov kabinet. Če bi Zeeland to odklonil, bi

sestava koalicijske vlade padla v vodo. Verjetno je, da bi potem prišlo do novih volitev, pri katerih bi dobila nova stranka rexisov še več mandatov.

Pomorski sporazum sta sklenili Poljska in Anglija.

Moskva — Rim. Veliko pozornost vzbuja nenaden preobrat ruske politike. Sovjeti so bili še do nedavnega največji zagovorniki sankcij in sovražniki Italije, sedaj pa ji ponujajo roko v spravo in se tudi trudijo, da bi Zveza narodov opustila svoje neizprosno stališče. Sprememba je posledica strahu, da bi se Italija priključila Nemčiji.

Neguš v Londonu. Cesar Haile Selasie je dopotoval v London kot običen pasažir na ladji. Potuje inkognito in mu zaradi tega pri izkrcanju niso priredili nobenega sprejema. Pač pa ga je pričakala velika množica ljudstva, ki mu je prirejala navdušene manifestacije ter je demonstrirala proti Italiji. Neguš, ki ima v Londonu že kupljeno palačo, se bo stalno nastanil v Angliji.

Položaj v Palestini je še vedno silno napet. Arabci nadaljujejo z napadi ne samo na židovske naselbine, ampak tudi na angleške čete. Napade izvršujejo samo po noči. Angleži, ki so pripeljali v Palestino iz Egipta veliko vojaštva, so začeli snovati posebna koncentracijska taborišča, v katere zapirajo uporne Arabce, ki jih polove.

Argentina je sklenila, da ne prizna aneksije Abesinije po Italijanih. Zahtevala bo tudi pri Zvezi narodov, da se nadaljujejo sankcije proti Italiji.

Japonska osvaja Kitajsko. Japonska je izkrcala novo armado v pristanišču Tien-cin ter je zasedla Peking in severne kitajske province. Japonci skušajo te ogromne pokrajine popolnoma odtrgati od kitajske države ter osnovati iz njih »samostojno« državo pod svojim vodstvom. Tudi bi radi spravili nazaj na kitajski prestol bivšega kitajskega in sedanjega mandžurskega cesarja, ki je slepo orodje v njihovih rokah.

Domače vesti.

Razpust predsedstva Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Trgovinski minister dr. M. Vrbančič je razrešil vse člane predsedstva in vse svetnike Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Za komisarja je postavljen g. Franc Logar, inšpektor pri naši banki upravi.

Škof dr. Ivan Tomažič je posvetil zadnjo soboto dva nova zvona za kapelico nad Slomškovim grobom na starem mariborskem mestnem pokopališču. Zvona sta dobila imeni Anton in Martin.

70letnico je obhajal zadnjo nedeljo v Vidmu ob Savi tamošnji g. župnik, dekan in duhovni svetovalec Janez Medvešek.

Smrtna žrtev Drave. V Vurmatu nad Mariborom je zahtevala Drava življenje 14letnega kmečkega fanta. Franc Breznik in 15letni pastir Ivan Štafer sta se podala v privezan čoln na Dravi pred šturmovo krmo. Veriga je precej dolga in fanta sta se pozibavala v čolnu, ki je zadel ob štor. Breznik je pri sunku zgubil ravnotežje, padel v Dravo in utonil. Truplo smrtno ponesrečenega so potegnili iz Drave pod Ptujem.

Brodnik utonil. Brodar Jožef Čaplja je hotel z brodom na vrvi prepeljati ljudi z desnega brega Drave na Jelovcu pri Kamnici v mariborski okolici. Radi nalivov deroča Drava je na sredini reke pretrgala železno vrv, radi sunka je padel brodnik iz čolna in utonil.

Splavarji rešili dva tovariša v zadnjem trenutku. V Bresterici nad Mariborom je hotelo radi večerne teme pristati s splavom pet splavarjev. Trije so poskali na obrežje in držali splav za vrv.

Premočna Drava jim je splav iztrgala in ga gnala proti Mariboru. Flosarja, ki sta ostala na splavu, sta v Mariboru ob Pristanu klicala tamkaj na privezanih splavih speče tovariše na pomoč. Poklicani so z vso naglico skočili v čolne in so dohiteli pobegli splav pri St. Petru. Uspelo jim je, da so se iz čolnov pognali na splav in ga spravili h kraju ter rešili tovariša, ki nista bila kos težkemu splavu v tako veliki in deroči Dravi. Pomoč je prišla v zadnjem trenutku, sicer bi bil zadel splav ob kozo dupleškega mosta in bi se bil v noči razbil.

Prepoznana utopljenka. Pri Mariboru je Drava naplavila truplo mlade utopljenke. Po sliki je policija dognala, da gre za 18letno Jožefo Lipovž iz Ribnice, ki je skočila na Brezno v Dravo in utonila.

Obešenega so našli v hlevu radi bede pri Sv. Marjeti ob Pesnici 42letnega posestnika Alojzija Kranjca.

Švig strela. Ob nevihti, ki je divjala po Dravskem polju, so značilni naslednji udari strela v Orehovi vasi v daljni okolici Maribora: Strela je najprej udarila v hišo posestnika Jožefa Vandurja. Šinila je ob gospodarskem poslopju in uničila vse instalacije. Udarila je v hlev in šinila v zemljo. Po srečnem naključju je ostal pri življenju posestnik Jožef Vandur, ki je ob času besnečee neurja bil v lopi in je strela ves čas švigala okoli njega. Strela je obenem udarila v hišo Vandurjevega sosedu posestnika Franca Žigerta in je uničila bližnji transformator. Pobila je tudi vse kokoši v Žigertovem kurniku. Tudi pri posestniku Antonu Lobniku v Orehovi vasi pri Slivnici je strela šinila

v hlev, kjer je oplazila hlapca, ki ga je vrglo med krave v hlevu. K sreči pa je ostal nepoškodovan.

Hude poplave ob Muri. Radi močnih nalivov v minulem tednu je Mura tako močno narasla, da je visoko poplavlila prekmurske vasi: Dokležovje, Dolno, Srednjo in Gornjo Bistrico, Krog, Ižakovec, Petešovec, Bemico in Kot. Povođenj je v Dokležovju porušila pet hiš, iz 80 pa so morali prebivalci zbežati iz strahu, da ne bodo zdržale pritiska valov. V Dokležovju so odtrgale narasle vode 20 metrov dolgi most in je bil nekaj časa promet pretrgan. Pri Murskem Središču je odplavila Mura tako velik kos zemlje, da je bila v nevarnosti železniška proga. Mura se je bila dvignila 3 m nad normalo. Poplavljenih in uničenih je 20—30 tisoč oralov obdelane zemlje.

Mrtvega so našli v potoku v Beltincih v Prekmurju dimnikarskega mojstra Erjavca. Najbrž ga je zadela kap.

S puškami in samokresi oboroženi cigani so se klatili in plenili po Beli Krajini. Nasilne ciganske dolgoprstneže so prijeli orožniki pri Uršnih selih in so jih izročili sodišču.

Tolovaji napadli kmečko hišo. Maskirani tolovaji so vdrlj v naperjenimi samokresi in noži v noči v Mestnemu vrhu pri Ptujju v hišo posestnika Drevenškega. Domači so jim izročili iz strahu za življenje gotovino. Razbojniki so poleg denarja odnesli še obleke in perila za 2000 Din ter zginili v noč.

Konj utonil v Dravi. Med gradom Borl in Zavrčnem pod Ptujem sta se srečala enovprežni voz in tovorni avto iz Vinice na Hrvaškem. Konj se je ustrašil avtomobila, skočil na stran in radi ozke ceste sta padla v Dravo voz in voznik. Voznik se je rešil s plavanjem, konj je utonil, ker je bil vprežen in ni mogel plavati.

Tat in vlomlec pri posesti 30 oralov. Orožniki iz Loč in Poljčan so izročili sodišču v Konjicah vlomilsko družbo, ki ima na vesti po Dravinjski dolini in njeni bližnji okolici 20 vlovov. Zatočišče rokavnic je bilo pri posestniku Jožefu Habjanu v Cerju nad Poljčanami. Kolovodja je bil 21letni delavec Jožef Vengust. Poleg imenovanih so zaprli orožniki še dva Habjanova sina. Habjan ima lepo posest od 30 oralov z več glavami živine.

Nesreča turistke v planinah. Na binkoštno nedeljo sta hotela na Stol v Karavankah neki Celovčan in 25letna Mica Kebitzeva iz St. Vida na Koroškem. Kebitzevi je spodrsnilo, odletela je 30 m čez globoko snežišče in je obležala s hudimi poškodbami. Ko je prišla pomoč, so ugotovili, da ima poškodbe po celem telesu, desno nogo pa dvakrat zlomljeno.

Smrtna nesreča ljubljanskega visokošolca. Za binkoštne praznike sta se podala v Kamniške planine visokošolca Mirko Pleterski in 21letni Bojan Lovše iz Ljubljane. Že v soboto 31. maja sta dospela na Kokrško sedlo, kjer sta povedala oskrbniku, da hočeta preplezati Kalške gore. Oskrbnik ju je svaril pred takim početjem, a ga nista poslušnila. Kalško steno sta srečno preplezala in se vračala po snegu. Lovše se je popeljal po snegu, zgubil ravnotežje, padel v prepad, iz katerega so ga dvignili mrtvega in odnesli truplo v Kamniško Bistrico. Smrtno ponesrečeni je bil doma iz Ljubljane, kjer je oče vpokojeni orožniški narednik.

Udar strela uničil 4 poslopja. V Šmartnem pri Kamniku je udarila strela v hiši posestnikov Janeza Ulčarja in Martina Laznika. Og nj je upepelil obe hiši in dvoje gospodarskih poslopij. Zavarovalnica je majhna, pogorela imata številni družini in sta po nesreči zelo hudo prizadeta.

Dva strela na župana. Jakob Jan, župan v Gorjah na Gorenjskem, se je vračal na večer v spremstvu svojega tajnika s komisije. Iz zasede sta bila nanj oddana dva strela iz puške. Ena krogla je pogodila žrtev maščevalne zahrbtnosti tako, da mu je šla skozi gornji del hrčta brez nevarnejših posledic.

Obsodba radi strela v bolnici. V Ljubljani se je vršila dne 2. junija obravnava proti 25letnemu puškarskemu pomočniku Viljemu Kramerju, ki je streljal 1. aprila na moža svoje prijateljice in še na neko drugo žensko. Kramer je bil obsojen radi poskusa umora na 2 leti in 6 mesecev robiže. Obstreljenemu možu prijateljice St. Pančurju mora plačati 10.000 Din za poškodbe.

Zaključek krvavega dejanja blaznega orožnika. V napadu blaznosti je lani dne 9. septembra ustrelil 33letni orožniški kaplar Ludvik Gajšek v Trbovljah v Dolančevi gostilni Faniko Pečnik in svojega orožniškega tovariša Vinka Stanojeviča. Dvojno krvavo dejanje je bilo zagrešeno v neodgovorni blaznosti. Celjsko sodišče je razsodilo na podlagi zdravniških izpovedi, da se odda Gajšek v zavod za duševno bolne v Lepoglavo.

Strela ubila očeta osmerih otrok. Vedrit je pohitel pod hrast 37letni Jožef Adamič, posestnik v Mali Lipelni v županiji Škocjan pri Turjaku. Med vedrenjem je udarila strela v hrast in mrtev je obležal Adamič, oče osmih otrokom.

Požari. V Razvanju pri Mariboru je zgorelo gospodarsko poslopje posestniku Antonu Mešičku. — Na Libelički gori je upepelil ogenj 42.000 Din vredno gospodarsko poslopje posestniku Knezu. — Na Spodnji Hajdini pri Ptujju je v noči izbruhnil požar v gospodarskem poslopju posestnika Franca Toplaka. Ogenj se je razmahnil še na hišo omenjenega in na gospodarsko poslopje sosedu Martina Gojkoviča. Vsa tri poslopja so pogorela, le živino so rešili. V zadnjem slučaju gre za požig.

Upepeljeno gospodarsko poslopje. Jož. Skornšek, po domače Šrotu, posestniku na hribu za cerkvijo v Škalah, je upepelil nočni ogenj gospodarsko poslopje.

Nesreča s kosilnim strojem. V Crni vasi na Barju pri Ljubljani je kosil na Vidmarjevem travniku gospodar s kosilnim strojem in njegov dveletni sinček Vinko se je igral nedaleč proč. Oče radi visoke trave otroka ni videl in ta je zašel pod stroj, ki mu je odrezal levo roko pri zapetju, desno pa močno poabil.

Pod vlak se je vrgel 3. junija zjutraj v Rudniku pri Ljubljani 58letni posestnik I. Golija z Rudnika. Lokomotiva mu je odrezala obe nogi in ga je tudi sicer poškodovala. Prepeljali so ga v bolnico v Ljubljano, kjer so napravili zdravniki potrebno operacijo.

Spretnosti kot najvišji kriminalisti. — Pred kratkem se je vršil v Belgradu mednarodni kriminalistični kongres, katerega so se udeležili najbolj priznani šefi redarstva v Evropi. Po kongresu je gospoda delala izlete po naši državi in je obiskala tudi Sarajevo, kjer so bili prisrčno sprejeti. Kriminalisti so obiskali sarajevsko čaršijo (trg), kjer so kupili razne predmete za spomin. Sarajevski odvetnik, ki je gospode spremljal po mestu, je navedel za šalo nekega »mojstra«, ki je med sprehodom po čaršiji izmaknil kriminalistom iz žepov vse kupljene spominke. Ko so gostje prišli v Ilidže, kjer jih je čakala pogostitev, so ugotovili, da so bili vsi in sicer prvič v življenju okrađeni. Kmalu nato jim je omenjeni odvetnik-spremljevalec vrnil, kar jim je bilo izmaknjeno. Prinesel je celo vrečo spominkov. V Sarajevu so dokazali najvišjim zasledovalcem zločinov, da tudi oni niso varni pred izurjeno tatinsko roko.

Dva pilota zgorela v pričo občinstva. Na binkoštno nedeljo so se vršile v Banjaluki vsakoletne konjske dirke. Banjalučki aeroklub poseda svoje letalo. Pilota Simič in Dejan Zita sta hotela pred številno zbrano množico prirejati v zraku akrobacije. V višini 20 m sta zgubila oblast nad letalom, ki je treščilo na zemljo med gledalce. Oba pilota sta v strašnih mukah v pričo množice zgorela. Od občinstva je bilo več ljudi lažje ranjenih, en policist pa tako težko, da je njegovo življenje v nevarnosti.

Železničarska poročila

Kaj bo s podpornimi društvi železničarjev. V sredo zvečer se je vršil na verandi Unionske pivovarne sestanek članov Ljubljanskega podpornega društva železničarjev in Mariborskega železničarskega podpornega društva. Zbralo se je več sto članov, po večini penzionistov. Razpravljalo se je na sestanku o usodi podpornih. Mariborsko podporno društvo, pri katerem znaša članarina na osebo in mesec Din 12,50, izplačuje sedaj 8000 Din posmrtninske podpore. Ljubljansko podporno društvo, kot naslednik inšbrškega društva, pa plačuje pri članarini 6 Din mesečno 4000 Din. Nadzorna oblast je sedaj revidirala poslovanje obeh društev in je na podlagi strokovnih računov ugotovila, da so posmrtnine pri sedanjih članarini previsoke. Potrebno bo ali zvišati članarino, kar pa je pri sedanjih mesečnih plačah in pokojninah nemogoče, ali pa znižati posmrtninske premije, kar pa bo zopet za članstvo hud udarec. Sestanek v Mariboru je bil informativnega značaja, je pa prinesel v vrste železničarjev precej vznemirjenja, saj si ti reveži pri svojih beraških plačah pritrjujejo članarino naravnost od ust, bodo pa zopet prikrajšani.

Strokovno zborovanje tekstil. delavstva.

Zadnja leta se pri nas v Sloveniji najbolj razvija tekstilna industrija. Nad 10 tisoč ljudi zaposlujejo naša tekstilna podjetja, od tega samo Maribor 5000 oseb.

Obetajo se še otvoritve novih obratov in povečanje dosedanjih, tako da bo v bližnji bodočnosti število tekstilnih delavcev še znatno porastlo. Tovarnarji, ki se pri nas naseljujejo s svojimi podjetji, pravijo, da nam prinašajo blagostanje. Računajo na papirju, koliko milijonov puste v državi za mezde. Mi pa pravimo, da nam ne prinašajo blagostanja, ampak revščino. Res, da dajejo delavstvu zaslužek in kruh, toda ta kruh je grenak in je slab. Na vso sapo zatrjujejo, kakšne koristi nam prinašajo, pa samo zaradi tega, da bi se mi ne spomnili, koliko stotin in stotin milijonov našega denarja so nam odnesli v inozemstvo. Ogromna večina tekstilnih podjetij je last tujega kapitala. Ta investira v naši državi samo v tovarniško poslovanje in v stroje. Te investicije so se že zdavnaj izplačale in so odpisane. Ves ogromen dohodek pa odhaja po skrivnih potih iz države v inozemstvo. Na ta način se izvaja iz države narodno premoženje v zameno za beraške mezde, ki jih dobiva tekstilno delavstvo. O teh mezdah bi bilo odveč pisati. Vsi vemo, da so tako nizke, da ne zadostujejo niti za človeku primerno prehrano in stanovanje. Da bi si delavec kaj prihranil za starost, je izključeno. Delo pri tekstilnih strojih pa je težko, naporno. Izmozga človeka do kosti, izsesa mu življenjsko silo in napravi iz krepkega telesa v nekaj letih medlo, prezgodaj ostarelo postavo. Jetika razjede danes že stotine mladih ljudi, ki so bili nekaj let zaposleni v tekstilnih tovarnah. Čez 10, 20 let bodo vsi ti delavci izrabljeni stroji, ki jih bo tovarnar pometal na cesto, da jih nadomesti s svežimi silami. Kam se bodo potem ti reveži dejali, ali bodo šli na domače občine, kjer je že itak revščina in bede dovolj? Tekstilne tovarne nam bodo producirale maso beračev, ki jih bo morala vzdrževati javna dobrodelnost. Tukaj je ena sama edina odpomoč, uvedba starostnega zavarovanja.

Vzglede Hutterjeve tovarne.

Eno največjih in tudi najbolj socialno čutečih podjetij v Sloveniji, Hutterjeva tovarna v Mariboru, je dala te dni najlepši vzgled, kako naj bi se vprašanje delavskega starostnega zavarovanja uredilo. Po načrtu lastnika tovarne g. Josipa Hutterja se je osnovalo »Društvo za starostno preskrbo delavcev tvrdke Josip Hutter in drug v Mariboru«. Pravila društva je odobrila banska uprava in te dni se je vršil v tovarni ustanovni občni zbor. Iz pravil je razviden namen društva:

1. Zbiranje sredstev za fond, iz katerega naj se izplačujejo preživnine delavcem tvrdke, ki so vsled starosti onemogli.
2. Upravljanje tega fonda, posebno z zidanjem delavskih stanovanjskih hiš in oddajanjem stanovanj članom.
3. Podpiranje po starosti onemoglih delavcev tvrdke, ki nimajo pravice do preživnine.
4. Podpiranje rednih članov v izrednih slučajih na podlagi sklepa občnega zbora.

Sredstva, ki so potrebna za označene namene, zbira društvo: 1. iz prispevkov, ki jih plačujejo člani; 2. iz prispevkov tvrdke Hutter; 3. iz donosa društvene imovine in 4. iz prostovoljnih naklonil.

Redni člani društva so vsi delavci in delavke tvrdke J. Hutter in drug v Mariboru, ki prijavijo svoj pristop in so bili sprejeti od odbora. Vsak redni član je dolžan plačevati v fond po 5% svojega kosmatega zaslužka. Tvrdka J. Hutter in drug pa prispeva kot podporni član vsako leto ob zaključku bilance tolikšen znesek v društveni fond, kolikor so znašali skupni prispevki vseh društvenih članov v bilančnem letu, vendar pa prispevek tvrdke ne more znašati več kakor 20% čistega dobička, ki ga izkazuje njena bilanca. Po 10 letih vplačevanja ima redni član pravico do preživnine, ki znaša na mesec 50% povprečnega letnega prispevka, ki ga je dotični vplačeval v prvih 10 letih svojega članstva. Ta preživnina se za nadaljnja leta zvišuje postopoma, in sicer za vsako leto za 2%, tako da znaša po 35 letih vplačevanja celih 100% povprečne svote njegovih dotedanjih letnih vplačil. Pred doseženim 60. letom starosti član nima pravice do preživnine. Nabrano imovino nalaga odbor tako, da gradi delavske stanovanjske hiše, v katerih imajo prvenstveno pravico do stanovanj redni društveni člani. Dohodki iz najemnin se stekajo v društveni fond. Društvene posle vodi odbor 12 članov, od katerih izvoli občni zbor 6, ostalih 6 pa imenuje tvrdka J. Hutter in drug, ki določi med njimi predsednika, dočim volijo podpredsednika od delavcev voljenj odborniki iz svoje sredine.

Na zborovanju se je določilo tudi vodstvo društva. Predsedstvo je prevzel sam lastnik tvornice g. Josip Hutter ter je s tem podal garancijo, da bo svoj velikopotezen in za današnje čase izreden načrt v resnici tudi izvedel. V odbor je tovarna

sama po pravilih delegirala šest članov - obratovodij. Poleg predsednika g. Josipa Hutterja so v upravnem odboru inž. Janke Petriček, inž. Henrik Copič, inž. Lindner, obratovodja Elstner, obratovodja Studnični, Franc Zupan, Jakob Lipša, Stanko Kokol, Franc Klotjnik, Ivan Markez in Helena Dvoršak. Predsednik nadzorstva je solastnik tovarne g. Rihard Poche, člani pa so inž. Pehani, inž. dr. Jawurek, Mirko Žižek, Franc Anželj in Hani Kristof.

Pri sedanjem staležu delavstva bo znašal letni prispevek od delavskih mezd okoli 750.000 Din. Ker bo dala isti znesek tudi tovarna, bo razpolagal fond vsako leto z 1.500.000 Din gotovine, kar je za današnje razmere velika svota. Za začetek bo tovarna pomagala društvu na noge z izrednim večjim prispevkom, poleg tega mu bo dala dolgoročno brezobrestno večmilijonsko posojilo. Že letos se bo začela s sredstvi tega fonda izvajati velikopotezna stanovanjska akcija. Gradile se bodo moderne stanovanjske hiše za delavstvo, posameznikom pa se bodo dajala tudi posojila po 5% obresti za zgradbo enodružinskih stanovanjskih hišic. Že takoj v začetku se je prijavilo med delavci 366 reflektantov za stanovanje v skupnih hišah ter 183 za posojila za zgradbo lastnih hišic.

Hutterjevo podjetje v Mariboru je podalo krasen vzgled, kako bi se na najprimernejši način rešilo vprašanje starostne oskrbe tekstilnega delavstva. Mi verjamemo, da bi v zvezi tega domačega podjetja sledili inozemski tekstilni baroni - prostovoljno. Treba bi jih pa bilo k temu prisiliti. Na delavstvu samem je ležeče, da se že sedaj, v mladih letih pobriga za svojo starost ter podvzame primerne korake, da pride tudi v drugih podjetjih do ustanovitve sličnih zavarovalnih fondov.

Stavka v Bergmanovi tovarni v Celju. V torek je izbruhnila v Bergmanovi tekstilni tovarni v Celju nenadoma stavka vsega delavstva. Do nje je prišlo radi tega, ker sta bili odpušteni dve delavki. Vse delavstvo se je radi tega odpusta čutilo prizadeto v svojih pravicah. Stopilo je v stavko in so se takoj začela pogajanja z vodstvom tovarne. Delavci so zahtevali, da se sprejmeta nazaj obe odpušteni delavki in da se položaj delavstva zboljša. Pogajanja so zelo hitro potekala in ugodno končala že ob šestih zvečer. Delavstvo se je vrnilo na delo.

Uredba o nočnem delu v pekarnah. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je v soglasju z ministrom za trgovino in industrijo po zahtevu pristojnih zbornic na podlagi 2. odstavka člena 34. zakona o zaščiti delavcev predpisal uredbo o omejitvi nočnega dela pomožnega osebja v pekarskih podjetjih. Uredba bo objavljena v Službenih novinah. Po tej uredbi je prepovedano vsako delo pomožnega osebja od treh popoldne do treh zjutraj, če delajo z eno izmenjavo, oziroma od sedmih popoldne do treh zjutraj, če delajo v dveh izmenjavah. Delo na mizi, to je delitev, tehtanje in izdelovanje kruha na mizi, se lahko prične pred tretjo uro zjutraj. Pripravljalna delo, to je kurjenje peči, pripravljanje kvasa in mešanje testa se lahko prične najdalje tri ure pred rednim delom, to je na mizi, nikakor pa ne pred polnočjo.

Jesenica. Delavci, ki se je ponesrečil pri delu v tovarni, ne sprejmejo v bolnišnico. Zgodilo se je prejšnji teden. Pri gradnji nove opekarne so delavci spravljali na svoje mesto težak, železen nosilec. Nosilec se je prevrnil in nekemu delavcu je zlomilo nogo. Kot vsakega ponesrečenca iz tovarne, so tudi tega spravili na najbližjo rešilno postajo, v tujakšjo bolnišnico, kjer ga pa niso sprejeli. Čakati je moral na pomoč zdravniška OUZD, naker je bil odpeljan v ljubljansko bolnišnico. Kaj je vzrok takemu postopanju? Tvrdka »Slograd« ima pri novogradnjah v tovarni na Jesenicah in na Javorniku zaposlenih nad 200 delavcev, okrog 70 pa ima skoro stalno posojenih tovarni, kjer izvršujejo taka dela, ki bi jih moralo vršiti delavstvo KID. Seveda, za to delavstvo ne velja osemurnik in tudi ne plača po kolektivni pogodbi. Če bi bilo to delavstvo zaposleno pri KID, bi prejemale na 8 ur 38 oziroma 40 Din, nadure pa s 50% doklado. Pri »Slogradu« pa morajo delati po 10 ur za 30 Din brez kakih doklad. S tem izposojanjem si KID pomaga, da ji ni treba vzeti v delo novih ljudi. Pri tem zasluži nekaj KID, nekaj pa »Slograd«, ker se med delavstvom v obče govori, da KID plača Slogradu za vsakega izposojenega delavca po 5 Din na uro. Pri tem pa, kot smo že enkrat v »Delavski fronti« zapisali, izgubi delavstvo polovico na svojih plačah, delavci socialno zavarovanje, pred vsem pokojninski sklad bratovske skladnice, za katero se išče sanacija povsod, pa na prispevkih. In še to: kdo naj odgovarja za nezgode, ki se pripetijo Slogradovim delavcem pod nadzorstvom tovarniških organov? Tovarna naj vzame v delo ljudi, kar jih rabi, Slogradovim delavcem pa naj tudi da, kar jim gre, ker tudi ti so delavci trpin. Odklonitev prve zdravniške pomoči pa ni samaritansko, ne človečansko. Takim razmeram naj se napravi konec! Zadnji slučaj pred bolnišnico kriči po tem.

Akcijska za zgraditev ljubljanske bolnice. Ali niso organizatorji te akcije na Jesenicah namenoma izpustili od sodelovanja nekatere organizacije? Čemu? Zakaj? Morda ima akcija še kak drug namen? Mogoče?

Tobačni delavci in njihove pravice.

Pretekli mesec bi moral stopiti v veljavo za vse tobačni delavstvo »Pravilnik o zaslužku stalnih monopolskih delavcev«. Ker mnogim tobačnim delavcem, naročnikom »Delavske fronte«, vsebina pravilnika ni znana, naj v naslednjih vrsticah podamo v izveščku nekaj najvažnejših členov.

»PRAVILNIK O ZASLUŽKU STALNIH MONOPOLSKIH DELAVCEV.«

Člen 1. Delavske kategorije.

Stalni delavci moškega in ženskega spola v državnih in tobačnih, tobakovih, tobakovih, prodajnih monopolskih skladiščih in monopolskih solarnah se razporejajo po opravilih v štiri kategorije.

a) Državna markarnica (izdelava znamk).

b) Tovarna tobaka. I. kategorija: pregledniki, duševni delavci (pisarniško pomožno osebje), kvalificirani delavci (člen 2), poveljniki straže, poveljniki varnostne čete, vzgojevalke, dojilje in bolničarji. II. kategorija: vodje (moški delavci) cigaretnih strojev, stroja za pakiranje cigaret in ostalih strojev za predelavo in pakiranje tobačnih izdelkov, mitničarji (farmacije), križarji, raztresarji tobaka, kvasilci tobaka, parilci, mlevci njuhalnega tobaka, brusilci, rezalci papirja in kartona na strojih z električnim pogonom, pakirni cigari in zvito v zaboje, vreče in kartone, zabijalci zabojev v odpremnih oddelkih, rokovalci in mazalci transmisij, električnih dvigal, elektromotorjev, pnevmatičnih in drugih sličnih naprav, čistilci in vlačilci parnih kotlov, glavni vratar, straže in slugi, kočijaži, vrtnar, telefonist, glavni kuhar, mojster zatvornic in delavci, ki delajo pri cirkularni, pregledovalke (vizitatorice), merilke (tehtalke) in prevzemalke pri tovarnih cigari, delavke, ki pripravljajo zavitke in zavoje, delavke, ki sortirajo tobak za bolj cenjene pridelke. Uprava drž. monopolov odloča, kateri pridelki se morajo smatrati za bolj cenjene. III. kategorija: običajni moški delavci, ženske delavke, pri sortiranju listov, pri izdelovanju in pakiranju cigaret in križanega tobaka, pri pripravi tobaka za cigare in tobaka za žvečenje, pri strojih za izdelovanje cigar (delavke pri strežbi »Perfeto« stroja), vlagalke, zbiralke in pomagalk pri zvito, ovijalke cigar (katere ovijajo strojne lučke), pri ročni izdelavi cigar, pri fabricaciji njuhalnega tobaka in zvito, pri kartonaži, pri tkanju brezkončnih trakov, pakirke cigar in ovitkov, pakirke cigar in zvito v zaboje, vreče in kartone, šivilje, kuharice, predstojnica gostilniških sob. IV. kategorija: navadne ženske delavke.

c) Tobačne postaje.

d) Prodajna monopolna skladišča.

e) Morske soljarne.

Člen 2. Kvalificirani delavci.

Za kvalificiranega delavca se smatra oni, ki ima potrjena po zakonu o delih v svoji strokovni pripravljenosti in vrši v monopolski ustanovi posel, ki odgovarja tej pripravi.

Člen 3. Posebni pogoji za razvrščanje v poklice.

Poleg splošnih pogojev, predvidenih v tem pravilniku in v pravilniku o delu v monopolskih ustanovah, so potrebni še posebni pogoji: 1. za duševne delavce: najmanj štiri razrede srednje ali višje šole; 2. za nadzornike: a) da je kvalificiran ali strokovni delavec, b) da ima 10 let takšnega dela v monopolskih ustanovah; 3. za poveljnike straže ali varnostne čete: a) da je odslužil obvezni kadriški rok, in b) da je 5 let služil v monopolskih ustanovah, a za poveljnika varnostne čete je še potreben pogoj: c) da ima strokovno usposobljenost; 4. za dojilje, vzgojevalke, bolničarke: strokovna sposobnost s položenim izpitom; 5. za kvalificirane delavce: položeni pomočniški izpit; 6. za delavce II. in III. kategorije: da znajo pisati. V posameznih poklicih more uprava monopolov odrediti številčno stanje delavcev.

Člen 4. Delo po poklicih.

Delavci morajo vršiti posel, ki odgovarja poklicu, za katerega so določeni.

Člen 5. Prehod iz ene v drugo kategorijo.

1. Delavec more biti preveden iz nižje v višjo kategorijo, ako izpolni predpisane pogoje in če obstoja za to potreba. Izjemno more delavec po potrebi službe začasnó vršiti posel tudi višje kategorije največ deset mesecev tako, da prejema plačo nižje kategorije. 2. Delavec more biti preveden iz višje kategorije v nižjo, ako obstoja za to stalna potreba. Ako delavec radi omejitve ali pomanjkanja dela vrši delo nižje kategorije, ostane v višji kategoriji samo tri mesece. 3. Delavec mora biti preveden v nižjo kategorijo zaradi osebne nesposobnosti (nemarnosti, nerednosti itd.). V tem primeru prejema tudi plačo te kategorije, kolikor ni posebnih pripomb v odredbah pravilnika o delu v monopolskih ustanovah, izjemno obdrži delavec višjo kategorijo, ako je ta nesposobnost povzročena z delom v monopolskih ustanovah, toda brez njegove krivde. 4. Pri prevedenju po 1. in 2. mora biti delavec preveden le v neposredno nižjo kategorijo.

Člen 6. Pismeni odlok.

Razvrščanje v kategorije po poklicih in prevajanje delavcev iz ene v drugo kategorijo morajo predpostavljati v monopolskih ustanovah vršiti samo s pismenimi odloki.

Člen 7. Zaslužek stalnih delavcev.

Zaslužek stalnih delavcev v monopolskih ustanovah sestoji iz: dne, družinske doklade in delavnega dodatka. V členih 8. do 16. so navedeni pogoji, pod katerimi prejema delavci omenjeno plačo. Doklade se izplačujejo za tiste dni, za katere se izplačuje dnina.

Člen 8. Dnina.

Z ozirom na kategorije, navedene v členu 1., prejema stalni delavci sledečo dnino (za tovarne tobake):

- do izpolnjenih 5 let: I. kat. 36 Din, II. kat. 30, III. kat. 26, IV. kat. 24;
- do izpolnjenih 10 let: I. kat. 37 Din, II. kat. 31, III. kat. 27, IV. kat. 25;
- do izpolnjenih 15 let: I. kat. 38 Din, II. kat. 32, III. kat. 28, IV. kat. 26;
- do izpolnjenih 20 let: I. kat. 39 Din, II. kat. 33, III. kat. 29, IV. kat. 27;
- do izpolnjenih 25 let: I. kat. 40 Din, II. kat. 34, III. kat. 30, IV. kat. 28;
- do izpolnjenih 30 let: I. kat. 41 Din, II. kat. 35, III. kat. 31, IV. kat. 29;
- do izpolnjenih 35 let: I. kat. 42 Din, II. kat. 36, III. kat. 32, IV. kat. 30 Din.

Po tej razpredelnici prejema plačo delavci sledečih monopolskih ustanov: Belgrad, Niš, Skoplje, Dubrovnik, Novi Sad, Split, Zagreb, Petrograd, Sušak, Zemun, Ljubljana, Sarajevo, Trogir, Mostar, Senj.

Člen 9. Napredovanje v višjo stopnjo.

Delavec, ki je dosegel pravico zvišanja dne po členu 8. tega pravilnika, preide v višjo stopnjo dne avtomatično s koncem vsakega koledarskega tromesečja, ako je za to leto ocenjen najmanj z oceno »dobro«. Dnina višje stopnje se izplačuje od prvega dne sledečega tromesečja.

Člen 10. Družinska doklada.

1. Družinski dodatek za otroka do dovršenega 14. leta znaša 3 Din. Ako sta mož in žena zaposlena v monopolski ustanovi, ali če je eden od njih monopolski upokojenec, znesa ta dodatek za otroka 2 Din. 2. Doklado more delavec prejemati največ za troje otrok, in to samo v primeru, ako otroci žive z njim v skupnem gospodinjstvu, ali da za iste plačuje vzdrževalnino. 3. To doklado prejema moški delavec za zakonsko in zakonjeno deco. 4. Družinsko doklado more prejemati delavka: a) za svojo zakonsko deco, ako je njen mož umrl, postal nesposoben za delo ali je monopolski upokojenec, oziroma če je ločena ter od moža ne prejema vzdrževalnine; b) za svoje nezakonske otroke, ako oni nimajo lastnih mesečnih dohodkov nad 70 Din ter jih ona vzdržuje od svojega zaslužka. 5. V izrednih, upoštevajo vrednih primerih more uprava drž. monopolov izjemno za določen čas priznati družinsko doklado za enega ali več otrok. 6. Družinska doklada ne pripada, ako se otrok vzdržuje na stroške države, banovine ali brezplačno v kakem zavodu, oziroma če prejema štipendijo, odnosno kakršnokoli podporo v znesku nad 70 Din mesečno. 7. Družinska doklada se izplačuje od dne otrokovega rojstva, če delavec prijavi otroka v roku enega meseca po rojstvu, v nasprotnem primeru se ta doklada izplača od prvega dne onega meseca, v katerem je bila prijava predložena. 8. Pravico za prejetje družinske doklade se mora dokazati s potrebnimi listinami.

Člen 11. Delavska doklada.

1. Nadzornikom, kvalificiranim in strokovnim delavcem, ki s svojim znanjem in delom odločujejo, more uprava drž. monopolov, na predlog predstojnika dotične ustanove, dati delavsko doklado za določen ali nedoločen čas. 2. V dosegu teh dodatkov predpisuje uprava drž. monopolov poseben izpit.

Člen 12. Tedenski in dnevni delavci.

1. Delavci se z ozirom na plačilo dele v dve skupini: v tedenske delavce in dnevne. 2. Tedenski prejema plačo ne samo za dneve, v katerih delajo, temveč tudi za državne in zakonito priznane verske praznike svoje veroizpovedi brez oziroma, da li ustanova obratuje ali ne, kakor tudi verske praznike drugih veroizpovedi, kadar ustanova ne obratuje, ako so dan preje ali dan po prazniku bili na delu, oziroma na letnem dopustu. V primeru, da ustanova radi okrnjenega poslovanja ali višje sile ne obratuje, izplačilo za te dni ne pripada. 3. Dnevni prejema plačo samo za one dni, v katerih delajo. 4. Dnevničar postane tedenski delavec po preteku petih, oziroma desetih let stalnega službovanja v I., oziroma v II. kategoriji, ako je v teh letih bil ocenjen z najmanj »dobro« oceno.

Člen 13. Akordno delo.

1. Kjerkoli pripušta značaj dela, se more uvesti plačevanje delavcev po akordu. 2. Natančnejše odredbe izdaja uprava drž. monopolov.

Člen 14. Čas in način izplačevanja.

1. Delavcem se obračunava zaslužek s poslednjim dnem v mesecu, a izplačuje se najdalje do četrtega dne sledečega meseca. 2. Na račun zaslužka se lahko izplačuje delavcem vsak teden, toda največ trikrat mesečno, v iznosu višine doseženega zaslužka.

Člen 15. Izstop iz službe.

Ako delavni odnos nekakega delavca prestane (člen 33 pravilnika o delu) v sredini meseca, se mu mora zaslužek takoj izplačati.

Člen 16. Kraj in čas izplačevanja.

Izplačevanje zaslužka in akontacij se izvršuje na prostoru monopolne ustanove v dobi delovnega časa.

Člen 17. Zaslužek nestalnih delavcev.

1. Nestalni delavci prejema samo dnino brez kakršnihkoli doklad, višino iste pa določa predstojnik po obstoječi višini delavskih mezd. Ta dnevnicna ne sme presegati zaslužka stalnega delavca 4. stopnje (člen 8.) one kategorije, v katero bi bil uvrščen kot stalni delavec radi opravi, ki ga stvarno vrši. 2. V posebnih primerih more uprava drž. monopolov poedinim delavcem zvišati dnevnic.

Člen 19. Predpisi za nestalne delavce.

Za nestalne delavce veljajo samo predpisi členov 13., 14., 15., 16. in 17.

Prehodne in zaključne odredbe.

Člen 20.

Delavci, ki se na dan objave tega pravilnika nahajajo v poklicih, za katere so predpisani posebni pogoji po členu 3., ostanejo v istih poklicih, ako tudi ne izpolnjujejo predmetnih pogojev.

Člen 21.

Delavci, ki se na dan objave tega pravilnika nahajajo pri delu kot tedenski delavci, ostanejo tedničarji, četudi ne izpolnjujejo pogojev iz čl. 12.

Člen 22.

Stalnim delavcem, ki imajo začasne službe po prejšnjih predpisih, se vračunava služba kot stalna v smislu člena 8.

Člen 23.

Sedanji nestalni delavci, ki so po prejšnjih predpisih bili začasni, prejmejo plačo te stopnje (člen 8.), ki odgovarja njihovi začasni službi, z dokladami (člen 10. in 11.), obdržujoč pravico do nadaljnjega stopnjevanja. Ti delavci se razvrščajo po poklicih v kategorije kot stalni delavci, a člen 20. velja tudi za te delavce.

Člen 24.

Sedanje delavne doklade ne bo prejemal delavec, čigar zaslužek je večji, kot je predpisan v tem pravilniku; isti se bo sorazmerno zmanjšal, ako presega prejšnje prejemke brez delavske doklade.

Člen 25.

Po opolnomočenju tega pravilnika more uprava drž. monopolov priznati delavni dodatek za najmanj šest mesecev, čeprav niso izpolnjeni pogoji iz člena 11.

Člen 27.

1. Nove poklice po kategorijah in po nastali potrebi bo razvrščevala uprava drž. monopolov. 2. Prav tako bo razvrščevala v tabele ona mesta, v katerih bodo ustanovljene monopolne ustanove, po opolnomočenju tega pravilnika.

Člen 28.

Dnevnicna in ostale doklade se morejo stalnim delavcem z odlokom upravnega odbora zmanjšati.

Člen 29.

Zaslužki po tem pravilniku so predpisani z ozirom na znižanje po uredbi št. 37.420-I od 17. septembra 1935.

Člen 30.

1. Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga odobri minister financ, a polnomočje dobi 1. maja 1936.

ko prestanejo veljati predpisi pravilnika o kategorijah in plačilnem sistemu v tobačnih tovarnah, k. št. 411-28, in pravilnik o kategorijah in plačilnem sistemu v tobačnih postajah, k. št. 410-27. — 2. Določbe in navodila, izdana na osnovi pravilnika v odstavku 1., ostanejo v veljavi, v kolikor niso s tem pravilnikom in dokler se ne izdajo nova na podlagi tega pravilnika.

Ljubljanska tobačna tovarna stalno zmanjšuje svoj obrat, pred vojno v bivši Avstriji je zaposlovala okrog 3000 delavcev, danes jih zaposluje samo še okrog 800. Kje je vzrok? Morda se naši slovenski odločujoči činitelji premalo zavedajo, da bi v tobačni tovarni lahko dali kruh ogromnemu številu delavstva? Zakaj se vendar ne postavi načelo, kolikor pokadimo v Sloveniji, za toliko naj znaša tudi produkcija cigaret, cigar in drugih tobačnih izdelkov v naši tobačni tovarni v Ljubljani. Če se bomo držali tega načela, bomo brezposelnost v Ljubljani in njeni okolici skoro odpravili!

K pravilniku pa naj dodamo te-le pripombe:

1. Stalež stalnih delavcev je sedaj odločno premanjšen, saj znaša komaj 50 odstotkov delavstva, zato ga je treba povečati.
2. Dnevničarji in tedničarji naj postanejo po enem letu službe stalni delavci.
3. Ocenjevanje uslužbencev naj se vrši pravično, dosledno in brez izjem.
4. Napredovanje v višje plačilne stopnje naj se vrši po odslužbenih letih, ne pa po pristanskih ocenah predpostavljenih.

Obrat trboveljskega rudnika v juniju. V trboveljskem revirju se bo vršil obrat v juniju 12 dni in sicer 2., 3., 5., 9., 10., 12., 16., 17., 19., 23., 24. in 26. Situacija je radi manjših naročil še vedno slabša, kakor v lanskem in predlanskem juniju, ko se je delalo po 13 dni, dočim se je delalo meseca junija 1933 le 11 dni. Verjetno pa je, da se bo položaj v prihodnjih mesecih vendarle zboljšal, ker bodo tudi na merodajnih mestih morali prej ali slej uvideti, da naš delavec z zaslužkom 11 in 12 dni na mesec živeti ne more in da je vendarle boljše nuditi mu z večjimi naročili premoaga zaslužek, kakor pa mu deliti podpore, ki so še za delavljive brezposelne ponižujoče. Treba bo za državne dobave premoaga najti upravičen razdelilni ključ, da se enkrat za vselej odstranijo vsako leto ponavljajoče se nepravilne v dobavah naših rudnikov državnim železnicam.

Hrastnik. Dne 8. decembra l. 1929. se je po naročilu prevz. g. škofa začela nad črnimi rovi redna služba božja v najeti gledališki dvorani. Dobra delavska srca so pa želela, naj bi nad črnimi rovi stal orator Kristusa Kralja. Tudi dobri verniki nešteti župnij obeh slovenskih škofij so to željo z milodari podpirali. Verna slovenska srca polna ljubezni in sočutja do delavskih slojev so pripomogla, da smo lansko jesen postavili že temelje za novo cerkev Kristusa Kralja. Letošnje pomlad smo pa s stavbo nadaljevali. Na dveh straneh je zid že šest metrov nad terenom, nad spodnjimi prostori se pa polagajo armirane betonske plošče. V nedeljo, dne 7. junija t. l., bo prevz. g. knezoškof lavantinski dr. Ivan Tomažič blagoslovil vogelni kamen in vložil kamne o ustanovitvi ob 4. uri popoldne. Dopoldne ob 10. uri bo pa slovesna asistiranja sv. maša. Vabimo vse prijatelje delavstva posebno pa vse naše drage dobrotnike, da pridejo na našo slovesnost in se na lastne oči prepričajo, kako smo uporabili njihove milodare. Saj bo cerkev Kristusa Kralja v Hrastniku spomenik ljubezni slovenskega ljudstva do svojih sobratov po veri in krvi, slovenskih delavcev v črni hrastniški dolini.

Rudnik Trepcā zopet dela. Po 20dnevem štrajku so prišli rudarji v rudnik Trepcā v Južni Srbiji v terek zopet na delo v rove. Uprava rudnika je sprejela vseh devet točk, ki so jih stavili rudarji kot svoje zahteve. Rudarjem v rovih so se povišale mezdje za 10 Din dnevno. Skrajšal se je delovni čas, uredile se bodo tudi stanovanjske razmere. Veliko zaslugu si je pridobila za likvidacijo tega štrajka, pri katerem

je sodelovalo 1200 rudarjev, naša vlada, ki je nastopila zelo energično ter zaščitila delavstvo pred oholim angleškim kapitalom.

Spored Slomškovih praznikov v Mariboru,

Dne 21. junija 1936.

Od 8.30 do 9.30 pohod mladine na Glavni trg.
Ob 9.30 služba božja: Kratek nagovor Prevzišene, nato tih sv. maša, pri kateri poje mladina in moli skupne mašne molitve.
Po končani službi božji skupna molitev za beatifikacijo, nato spoved mimo Slomškovega groba na Slomškov trg, kjer zastopniki mladine izročijo svoje prošnje Prevzišeniemu v roke.

Opoldne kosilo.
Ob 14. večernice v vseh cerkvah.
Ob 14.30 spoved mladine, ki je v narodnih nošah, k igri »Naša apostola«, ki se ta dan izvaja samo za mladino.

Od 21. do 29. junija 1936

razstava vsega, kar nas veže in spominja na Slomška. Razstava bo v kazinski dvorani.

Dne 27. junija 1936.

Sprejem gostov, zvečer slavnostna razsvetljava mesta Maribora, kresovi na slovenskih vrhovih.

Dne 28. junija 1936.

Ob 8. pontifikalna sv. maša.
Ob 10. stanovska predavanja: Za moše: Slomšek, učitelj in vzgled krščanske močutosti (dr. J. Basaj); Može, čuvarki Slomškovih izročil v slovenskem narodu (Jože Stabej). — Za žene: Slomšek in slovenska mati (E. Deisinger); Vzgoja otrok po Slomškovih naukih (P. Živortnik). — Za fante: Fant po Slomškovem srcu (dr. J. Meško); Vera, luč narodne omike (dr. K. Cepuder). — Za dekleta: Pobožnost in nedolžnost srca, dva biser slovenskega dekleta (L. Horvatič); Dekleta v Slomškovi šoli (Drago Oberžan). — Za dijaštvo in inteligenco: Slomšek, svetniški genij slovenskega ljudstva (dr. J. Hohnjec); Večnostno jedro Slomškovih vzgojnih načel (dr. S. Gogala).

Ob 15. igra na prostem: »Naša apostola«.
Ob 18. večernice v stolnici.
Ob 19. zbor slovenskih kolesarjev.
Ob 20. koncert »Maribora«, Sattnerjev oratorij »Vnebovzetje«.
Ob 23. spoved mož in fantov z bakljadami v prošnji procesiji, ki gre po mestu in mimo groba Slomškovega na Slomškov trg, ozroma v stolnico, kjer je polnočnica in skupno sveto obhajilo moških. Pri polnočnici ima ljubljanski škof dr. Gregor Rožman nagovor, mariborski škof dr. Ivan Tomažič pa sveto mašo.

Dne 29. junija 1936.

Od 3. zjutraj dalje: svete maše v vseh cerkvah in skupno sv. obhajilo ženstva.
Od 8. do 9.30 zbiranje udeležencev, dohajajočih v skupinah na Glavni trg.
Ob 9.30 prihod prevziševih škofov in drugih odličnikov ter nato služba božja. Pridiguje škof dr. Ivan Tomažič, sv. mašo daruje škof dr. Gregor Rožman.
Po službi božji kratek nagovor, ki ga govori g. dr. Franc Sušnik.
Sprevod z Glavnega trga po Strossmajerjevi ulici mimo Slomškovega groba na Slomškov trg, kjer zastopniki naroda izročijo Prevzišeniemu prošnje.
Ob 14. v vseh cerkvah večernice.
Ob 15. se izvaja oratorij »Vnebovzetje«.
Ob 20. je igra na prostem »Naša apostola«.

Nameščenci so zborovali.

Z zborovanja Društva združ. zasebnih in trgovskih nameščencev.

Zadnjič smo poročali o obnem zboru po celi Sloveniji razširjenega Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev, ki se je vršil v Ljubljani v Rokodelskem domu 22. maja. Naše poročilo izpopolnjujemo še v toliko, da se je pri slučajnostih oglasil k besedi poslovodni podpredsednik centrale društva tov. Smersu Rudolf, ki je podal kratek pregled o delu društva, ki se

je razširilo do zadnje občine in ima danes po triletnem obstoju svoje delegate v vseh socialnih zavodih ter izdaja svoje lastno glasilo »Bodočnost«. Končno je predlagal, da sprejme občni zbor sledečo resolucijo:

1. Letošnji finančni zakon smo sprejeli z veseljem, ker vsebuje važna pooblastila za rešitev raznih nameščenskih vprašanj. Želimo pa, da bi se g. minister za socialno politiko teh pooblastil čimprej poslužil in izdal na podlagi teh zakonitih določil, ki naj uredi zlasti pokojninsko in bolniško zavarovanje zasebnih in trgovskih nameščencev.

Glede pokojninskega zavarovanja zahtevamo pa še to, da se razširi tudi na trgovske sodelavce, ki so ravnotako duševni delavci kot ostali nameščenci.

2. Dolgoletna želja vseh trgovskih sodelavcev je, da se upele v poletnem času tkzv. letni čas v trgovinah t. j. da bi se dal trgovskim sodelavnikom opoldne daljši odmor. Večina uvidnih gg. trgovcev se temu ne upira. Zato prosimo g. bana, da uredbenim potom reši vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin v poletnem času v smislu želj trgovskih sodelavnikov.

3. Čas je, da pristopijo naša zakonodajna telesa k izdelavi zakona, ki bo uredil vse zavarovanje zasebnih nameščencev s posebnim zakonom. Ta zakon naj bi predvideval nekak splošni socialno zavarovalni nameščenski inštitut. Vanj bi pošiljale vse organizacije svoje delegate. Inštitut bi se delil v razne oddelke po posameznih zavarovalnih panogah: pokoj. zavarovanje, zavarovanje za primer bolezni, nezgod. zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti.

4. Vzporedno s tako ureditvijo socialnega zavarovanja nameščencev je treba urediti ločeno in samostojno tudi stanovsko zastopstvo našega stanu v posebni nameščenski zbornici. Le posebna, autonoma in neodvisna nameščenska zbornica bo znala res uspešno braniti naše nameščenske interese.

Resolucija je bila soglasno sprejeta. Nato je bil lepo uspešni občni zbor zaključen. — Želimo, da bi do danes še neorganizirano nameščentstvo spoznalo pomen in moč organizacije in pristopilo k našemu agilnemu Društvu združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije.

Iz boljševiškega raja.

30 milijonov obsojenih. Statistika je dokazala, da je GPU, to je komunistična orguna obsodila dosedaj nad 30 milijonov državljanov, ne všteti tiste, ki so bili ustreljeni.

Šola za teroriste. V Rusiji so ustanovili šolo za izučenje teroristov, kjer se šolajo posebni voditelji terorja za Španijo, Francijo in tudi za druge države. Sedaj sta predvsem ti dve na vrsti.

Sodni odgovori. V Rusiji so sicer še sodišča, toda njihovo delo je popolnoma zastalo. Celo boljševiški list Izvestija sam se pritožuje, da je komaj 5% sodnikov juristov, drugi pa so nastavljeni od komunistične stranke. Popolna nesposobnost sodnikov je povzročila popolno zmešnjavo in sodbe se sploh ne izrekajo več v imenu zakona, ampak kar po pripadnosti k stranki komunistov ali nepripadnosti.

Šole so prazne, ljudje ne znajo ne čitati ne pisati. Pravda, komunistični ruski list, priznava, da je nekaj strašnega, kar poročajo pregledniki šol. Mladina ne gre v šole in tako se analfabetizem grozovito širi. Od 33.800 učencev v leningradskih šolah jih je 21.000, ki ne znajo pisati in brati. Ne posečajo šole, zbirajo se v predmestjih in ropajo ter kradejo, kar jim pride pod roko.

Lahka atletika na pohodu. Lahko atletiko imenujemo kraljico sporta. In to z vso pravico. Nobena sportna panoga ne nudi telesu toliko raznovrstnega razgibanja v tako mnogoterih oblikah, kakor lahka atletika. Le žal, da je razumevanje za pomen in važnost lahkoatletike sporta pri nas še vedno omejeno na ozek krog ljudi, ki jo sami gojijo. Mnogičje stoji še vedno apatično ob strani. Zanimaja jih pač nogomet, za druge sportne panoge, zlasti še za lahko atletiko pa nimajo interesa. To je velika škoda, ker se s tem zapira pot lahki atletiki med širše plasti sportnikov in ne moremo zaradi tega v tej sportni panogi doseči takih uspehov, kakor jih dosegajo drugi narodi. Kljub tej oviri pa gre pri nas z lahko atletiko vseeno naprej. Pokazale so to zlasti lahkoatletske prireditve preteklo nedeljo, ki so se vršile po vsej državi. Dasi je bilo pri vseh teh tekmah več tekmovalcev, kakor gledalcev, so vendar pokazale, da število sportnikov, ki gojijo lahko atletiko, vedno narašča. Letošnje tekmovalstvo je bilo prvenstvo države se je vršilo po novem načinu, ki je bil sprejet na zadnjem občnem zboru Jugoslovanske lahkoatletske zveze proti predlogom slovenskih klubov. Način tekmovalstva je zelo kompliciran. Deli se na 4 razrede, ne pokaže pa stvarno tistega, kar bi moral: resnično moč posameznih klubov in tudi posameznih atletov. Zato tudi rezultati niso pokazali tega, kar bi morda sicer in so ostali čisto povprečni. Celotno prvenstvo je bilo izvedeno edino v Mariboru, kjer je nastopil Železničar v vseh razredih ter dosegel 43.866 točk, drugi je Maraton z dvema razredoma 17.011 točk, tretji Rapid z dvema razredoma 10.761 točk, Maribor pa je nastopil samo v enem razredu ter dosegel 4985 točk. — Važnejše, kot državno prvenstvo, so bile v preteklem tednu nekatere druge lahkoatletske prireditve. V Gradcu se je vršil dvoboj Ljubljana Gradec. Zmagal je Gradec z nezadno razliko točk. V Bukarešti se je vršila mednarodna tekma Beograd-Bukarešta-Praga. Zmagala je Praga, druga je Bukarešta in na zadnjem mestu Belgrad. — V prvi polovici tega meseca čaka našo državo važno srečanje v dvoboju s Čehoslovako. V Jugoslovansko reprezentanco pridejo v znatnem številu odlični slovenski atleti.

Nogomet. Binkoštni prazniki so prinesli v nogometnem prvenstvu zopet izpremembo. Dočim je moral Železničar zaradi nastopa na Dunaju prepustiti Ljubljani brez borbe dve točki, je doživel Hermes v Čakovcu katastrofalen poraz 7:0. Čakovečki SK se je temeljito revanširal za izgubo v Ljubljani. Zaradi tega je sedaj Železničar zlezel na drugo mesto. Na prvem je Ljubljana z 9, drugi Železničar s 5, tretji Čakovečki s 4 in četrti Hermes s 4 točkami. Preostaja sedaj še tekma med Ljubljano in Čakovečkim. Če zmaga Čakovec, bo Ljubljana še imela prvo mesto, Železničar pa zdrkne na tretjega in bodo zasedli Čakovčani drugo mesto v tabeli. — V štajerski skupini II. razreda se borbe tudi približujejo koncu. V Ptujju je SK Ptuj premagal Gradjanskega iz Čakovca 2:1 ter si zasigural prvo mesto. Nastopiti mora še proti SK Muri v Murski Soboti. — Mariborski železničarji so gostovali na Dunaju ter prvi dan premagali Wiedner Sportfreunde s 3:1. Drugi dan zaradi dežja niso mogli več nastopiti. SK Ljubljana je nastopila v Borovem proti moštvo Batine tovarne ter zmagala 1:0. SSK Maribor je gostoval v Varaždinu in premagal Varaždinski SK 2:1. — V Budimpešti sta se srečali državni reprezentanci Italije in Madjarske. Zmagali so Italijani 2:1.

Z dosedanjim načinom državnega nogometnega prvenstva so zelo nezadovoljni zagrebški klubi in splitski Hajduk. Zlasti Dalmatinci ga odklanjajo ter zahtevajo, da se osnuje v Zagrebu nov nogometni savez.

Težka atletika. V Gradcu je tekmovalo moštvo zagrebške Croatia proti rokoborcem Herculeasa. Tekma se je končala neodločeno s 3:3.

Mali oglasi. Vsaka beseda samo 50 par. Male oglase je treba poslati vsaj do četrtega zjutraj in jih je treba plačati naprej.

Iver-Kolenc:

Denar.

Sodobni roman.

22

Nežnost Muzardovega glasu je iznenadila deklco mnogo bolj ko prejšnja grobost. Ni vedela, pri čem je. Dvignila se je, mu prožila roko in mirno dejala:

— Če se vam zdi, da sem neumna, mi povejte! Ne bom vam zamerila.

Muzard se je izognil direktnemu odgovoru.

— Glavno je, da jaz ne postanem nor — je odvrnil polglasno.

Karla ni razumela njegovih dvoumnih besed. Razlage ni zahtevala.

— Z Bogom — je rekla resno in odšla.

Muzard to noč ni našel miru. Zdela se mu je, da je dekletova senca ostala v sobi. Tisoč misli mu je polnilo glavo. Bilo je že ob treh zjutraj, a on je še vedno sedel pri mizi in kadil iz pipe. Pred očmi so mu vstajali prizori najžalostnejše komedije, ki jo je kdaj videl. Zdela se mu je, da sliši Lochejev glas, ki mu govori: »Vi boste prišli k nam in mi vam bomo prožili roke vzlic vašim posebnostim.« Zagomazelo mu je po hrbtu, ker se mu je zdela, da se od vseh strani iztegujejo proti njemu tuje roke in se mu škodoželjno smejejo pošastni obrazi.

Ob štirih se je vlegel. Zaspati ni mogel. Kaki dve uri je poležaval, potem pa je vstal. Imel je tak glavobol, da je stokal od bolečin. Pred očmi so se mu delali kolobarji. Umiš se je, napravil in šel ven. Upal je, da mu bo na svežem zraku odleglo.

Ob osmih se je podal v urad. Delo mu ni šlo izpod rok. Številke so plesale pred njim in naraščale v velika števila. Končno je zagledal pred seboj število 20.000.000. Za njim se je skrival bankir Ciprijan

Loche. Zmagoslavno se je smejal in iztegoval proti njemu roke.

Muzard je skočil, ko da ga je kača pičila. Jezno je zaprl knjigo. Nato je šel k tovarišu in mu je sporočil, da odide, ker se ne počuti dobro.

— Kam? — se je vprašal, ko je stopil na ulico. Nekaj ga je vleklo k Locheju. Dolgo se je upiral, naposled pa se je udal.

Podal se je v ulico Vivienne, kjer je stala Banka Fidelija. V drugem nadstropju palače je bilo Lochejevo stanovanje. Želel si je, da bi na katerem oknu zagledal gospodično Karlo...

— Je gospod Loche tukaj? — je vprašal ob vstopu v banko.

— Ne, gospod Muzard — mu je odgovoril tajnik Leherpeux. — Odpeljal se je v Herblay in tam ostane ves dan, ker nima človeka, ki bi ga mogel zameniti. Morda ga boste dobili zvečer v kavarni de la Paix.

Tajnikove besede so vzbudile v Muzardu neprijetne občutke.

— Loche je v Herblayu? — se je vprašal v mislih. — Sam? In tam ostane do večera? Dela se torej brez njega? Morda je on predolgo cinal z odgovorom in Loche ga je izpustil iz misli?

Svoj nemir je skušal zadušiti. Leherpeuxu je na videz ravnodušno odvrnil:

— Če so gospod Loche pred večerom vrne, mu povejte, da ga bom po večerji poiskal v kavarni!

Za Muzarda je bil ta dan eden najdaljših v življenju. Ni vedel, kaj bi storil. V pisarno ni šel, ker za delo ni bil sposoben. Blodil je po ulicah in parkih. V prvem mraku se je podal v gostilno na večerjo. Jed mu ni dišala. Gostilničarka ga je začudeno vpraševala, kaj mu je. Ni odgovoril. Nekaj časa je bulil pred se, potem pa je vstal in odšel.

Prva znana oseba, ki jo je Muzard zagledal na terasi kavarne de la Paix, je bila Nineta Casquard. Bila je v družbi mladega fanta. Ko ga je deklica

zagledala, je prišla fanta za roko in mu je hitela nasproti.

— Gospod Muzard, — je vzkliknila in pokazala na fanta — to je moj brat Deziderij. Gospod župnik mu je za danes popoldne dovolil izhod.

Muzard je pogledal našemljenega fanta, ki je v novi angleški obleki, z modnim ovratnikom in veliko zeleno kravato bil podoben kaki lutki. Prvi hip ga niti ni spoznal.

— No, kako se počutite pri gospodu župniku — ga je vprašal in se je trudil, da bi ujel fantov begajoči pogled.

— O, zelo sem zadovoljen — je prikimal fant. — Saj sem pravzaprav jaz pravi gospodar...

Pri tem se je tako ponosno vzravnaval, ko da bi bila polovica Pariza njegova.

— Deziderij ni močen, — se je vmešala Nineta — radi tega ne prenese večjih naporov. In ker pri gospodu župniku ni dela, mu dobro gre, četudi nima niti novčiča koristi. Vsak drug bi se na njegovem mestu zelo dolgočasil, on pa je popolnoma zadovoljen. Gospod župnik je lahko vesel, da je dobil takega služabnika.

Za hip je umolknila, potem pa je zakrila usta z robcem in se je glasno zasmejala.

— O, ta župnik! Pravi čudak je.

Najbrž se je spomnila na kako stvar, ki jo je brat pripovedoval o Naimu.

Muzarda je Nineta smeh zbodel. Čutil je, da je žaljiv za njegovega prijatelja. Preden pa je mogel Nineto zavrniti, je Deziderij nadaljeval s svojim pripovedovanjem.

— Hrana je izvrstna. Dnevno imam pečeno govedino, teletino in če hočem perutnino. Gospod župnik pa ima posebno hrano...

Vgriznil se je za jezik, da ne bi prasn timer smeh. (Dalje sledi.)